

TEKST 179: Udsagn og vidnesbyrd om korsfarernes motiver

Korstogestanken blev formuleret i Urbans d.2.s. tale i Clermont i 1095 (se tekst 155 samt 157-158) og kommer ligeledes til udtryk i beretninger om den reaktion, som talen affødte (se tekst 5 156). Herunder er samlet en række andre udsagn og vidnesbyrd om korsfarernes motiver.

Godfred Malaterra var munk af normannisk oprindelse. Han skrev i slutningen af 1000-tallet en krønike om normannerne i Italien, hvor han selv slog sig ned og blev tilknyttet den normanniske hertug Roger d. 1. af Sicilien.

Ekkehard af Aurach (Aura) (d.1126) var tysk abbed og historieskriver, der i begyndelsen af 10 1100-tallet skrev et værk (Hierosolymita), der omhandlede Det 1. Korstog, hvis formål han forsvarer overfor kritikere.

Guibert af Nogent (ca. 1055–1124) var benediktinermunk og historieskriver, der ca. 1108 forfattede et værk (Dei gesta per Francos) omhandlende Det 1. Korstog.

Radulf af Caen (ca. 1079-1130) deltog ikke selv i det første korstog, men var præst for ridderen 15 Bohemund af Taranto fra omkring 1107 og senere for dennes nevø, ridderen Tancred, der styrede fyrstedømmet Antiokia fra 1108. På grundlag af øjenvidneberetninger fra bl.a. Bohemund, Tancred og normanniske riddere i deres følge skrev Radulf af Caen historieværket "Gesta Tancredi" om Tancreds bedrifter under bl.a. Det første korstog. I dette kildeuddrag fra 'Gesta Tancredi' fortæller Radulf af Caen om middelalderkrigeren Tancreds syndsbevidsthed, hans åndelige motiver 20 og om de ikke-økonomiske bevæggrunde, der fik denne normanniske ridder til at blive korsridder og deltage i det første korstog.

Omkring 1130 skrev cisterciensermunken, Bernard af Clairvaux (1090-1153), et værk (De laude novae militiae) om den nye type kristne ridder, som korsridderen burde være et eksempel på. Motiver og forestillinger omkring korstogene kommer også til udtryk i tidens korsfarersange.

25 Sangen "Chevalier, mult estes guariz" er skrevet af en anonym forfatter omkring 1145 i forbindelse med Det 2. Korstog. Sangen "Por joie avoir perfite en paradis", der udtrykker en korsridders sorg over at måtte forlade sin elskede, er ligeledes forfattet af en anonym forfatter. Sangen er forfattet i korstogsperioden, men dens nærmere datering er ukendt.

Jean de Joinville var franske adelsmand, der i 1248 drog på korstog med Ludvig d.9. I mellem 30 1305 og 1309 forfattede Joinville en biografi om kong Ludvig, der bl.a. indeholder beretninger om korstoget.

Den engelske forfatter Geoffrey Chaucer er berømt for sit satiriske værk, Canterbury Tales (fra slutningen af 1300-tallet) omhandlende et rejseselskab på vej til pilgrimsbyen Canterbury i England. Chaucer giver i værket et humoristisk portræt af de rejsende, herunder en korsridder.

35 De sidste tekster, der bringes uddrag af herunder, er skøder og testamenter efterladt i klostre af forskellige korsfarere i 1000- og 1100-tallet. Korstogshistorikere har i de senere år analyseret skøder og testamenter fra korsfarere, som typisk lavede aftaler om beskyttelse af deres jord og gods med lokale klostre, før de drog afsted mod Det Hellige Land. Dette kildemateriale viser for det første ofte, hvilken økonomisk udfordring det var for korsfarerne at betale rejsen til Jerusalem 40 og at økonomiske-materielle motiver ikke var det afgørende. For det andet viser kilderne, at optagetheden af deres sjæls frelse og ønsket om at hjælpe den kristne kirke i Østen mod tyrkerne og forsvare Den Hellige Gravs Kirke spillede den afgørende rolle. Korstogshistorikeren Jonathan Riley-Smith har gennemført systematiske studier af disse skøder og kilder efterladt af korsriddere, og han anslår at en ridders deltagelse i f.eks. Det Første Korstog ville have kostet ham, hvad der

svarede til fire års indtægt. Mange riddere solgte land til lokale kirker og klostre eller afsluttede retsstridigheder over land, dels for at få penge til at betale for forsyninger og rejsen, dels for at kunne drage mod Det Hellige Land med god samvittighed overfor de lokale gejstlige.

5

BERETNINGER:

[*Godfred Malaterra:*]

10

Bohemund var blevet hidkaldt af hertugen¹ og gav indtryk af at ville hjælpe ham, men gjorde ham faktisk mere skade end gavn. Dette, mener vi, var dog ikke med vilje. For i det samme år var der efter pave Urbans opfordring blevet samlet en massiv hær fra alle lande til en ekspedition mod Jerusalem. Bohemund havde tidligere altid ønsket at invadere Rumænien² sammen med sin far (Robert) Guiscard og han havde altid ønsket at erobre det for sig selv. Da han nu så en stor mængde folk rejse gennem Apulien, og da han så at de manglede en anfører, skyndte han sig derhen og da han ønskede at gøre dem til sine følgesvende og blive leder for hæren, så anbragte han symbolet for denne ekspedition; nemlig korset, på sin klædning. De unge krigere i hæren [...] var ivrige efter at opleve noget nyt, som det er moderne nutildags, og da de så Bohemunds kors og blev opfordret til at følge ham og hans eksempel, så flokkedes de omkring ham. Således tog de korset og bandt sig samtidig ved en ed til ikke at foretage nogle yderligere angreb på kristne lande (byzantinsk område), indtil de havde nået de vantros land.

15

20

[*Ekkehard af Aurach:*]

25

[Nogle erklærer, at korstoget³ er uhensigtsmæssigt.] Her er jeg meget opsat på at tilføje nogle detaljer vedrørende disse militære tiltag, som udspringer af guddommelig snarere end menneskelig inspiration. Dette vil jeg gøre med det særlige formål at gendrive disse uforsigtige – eller snarere, frække – kritikere, der er hæmmet af fordomme, og som tager det på sig med uforkammede læber at bebrejde dette nye tiltag, der er så nødvendigt for en verden, der ældes og nærmer sig sin afslutning. De [kritikerne] foretrækker, ligesom epikuræerne,⁴ nydelsens brede vej frem for den smalle vej i Guds tjeneste. For dem er kærlighed til verden visdom og dem, der foragter den, tåber. [...] Men da jeg stoler på Herren og ikke stræber efter nuet, men efter fremtidige ting, vil jeg, skønt kun som en sølle tilskuer, men dog en venlig velynder, lovprise de herlige mænd i vor tid, der har overvundet denne verdens riger, og som af hensyn til den velsignede hyrde, som af de hundrede får søgte det ene, der var blevet borte,⁵ har forladt kone og barn,

30

35

¹ Dvs. Bohemunds onkel, Roger d.1. af Sicilien

² Dvs. Det Byzantinske Rige

³ Dvs. Det Første Korstog

⁴ *Epikuræere*: tilhængere af Epikurs (341-270 f.Kr.) lære, der grundet sit fokus på opnåelse af nydelse beskyldtes for hedonisme.

⁵ Dvs. af hensyn til Kristus, den gode hyrde. "Hvis en af jer har hundrede får og mister et af dem, lader han så ikke de ni og halvfems blive i ødemarken og går ud efter det, han har mistet, indtil han finder det?", Lukas 15,4. "Jeg er den gode hyrde. Den gode hyrde sætter sit liv til for fårene." Johannes Evangeliet 10, 1-15.

fyrstendømmer og rigdomme og har lagt deres sjæle i Hans hænder. Og fulde af iver for Gud, hærskarernes herre, tog de udrustet med dobbelt taperhed den himmelske konges tjeneste på sig.

5

[*Guibert af Nogent:*]

[...] Konger, hertuger, romerske diktatorer og konsuler ophidsede [i fortiden] masserne i den hensigt at kæmpe overalt. Og ved hjælp af denne militære kommandomyndighed samlede de 10 mange hære, der bestod af alle slags folkeslag. Men de [hærene] samledes drevet af menneskelig frygt. Hvad skal jeg sige om dem, der [i nutiden] uden en herre og uden en fyrste – kun med Gud til at bevæge dem – ikke blot har vovet sig ud over deres hjemlige provinsers grænser, men endda uden for de kongeriger, hvori de levede, ja endda videre forbi skarer af folkeslag og tungemål, der lå på deres vej, og som har ført deres hærenheder fra deres borge ved Britanniens fjerntliggende kyster helt til verdens midte? Vi taler om den seneste og uforlignelige sejr, 15 som felttoget til Jerusalem har vundet. [...]

Det, der har drevet vores riddere derhen, er ikke ærgerrighed efter berømmelse, penge eller for at udvide deres landes grænser. Næsten alle, der griber eller har grebet til våben mod nogen, stræber eller har stræbt efter disse fordele. [...] Hvis de kæmpede for at beskytte frihed og 20 forsvare samfundet, ville de i det mindste være i stand til at fremlægge en ærlig undskyldning. Og når man frygter en invasion af barbarer eller hedninge burde heller ingen soldat afholde sig fra våbendisciplin. Selv hvis disse betingelser ikke var til stede, er krige traditionelt blevet ud-kæmpet helt legitimt alene for at beskytte den hellige kirke. Men fordi ingen har haft denne rette hensigt, og fordi begær efter besiddelser har gennemtrængt alles hjerter, har Gud i vor tid 25 indstiftet hellige krige, så ridderstanden – og hoben, der render i dens kølvand – som i lighed med de gamle hedninge har givet sig af med at slagte hinanden, kunne finde en ny måde at opnå frelse på. Og således er de ikke tvunget til helt at opgive verdslige anliggender ved at vælge klosterlivet eller noget religiøst hverv, som plejede at være kutyme, men kan i nogen grad opnå Guds nåde, mens de forfølger deres egne karrierer, med den frihed og i den klædning, som de 30 er vant til.

Og således ser vi nationer, som, bevæget af Guds inspiration, har beredt deres sind og styrket sig i forhold til alle mulige krav til krop og sind og med stor iver har søgt udlændigheden for at styrte det kristne navns fjender. Og vi har set den latinske verden⁶ overgå sit ry og skynde sig mere beredvilligt afsted, end vi nogensinde ville se nogen, der farer til banketter eller fester. De 35 højeste regeringsembeder samt herredømmet over slotte og byer er blevet foragtet; de smukkeste hustruer er blevet anset for lige så frastødende som noget rådden; og juvelers tilløkkelse, der som en sikkerhed engang blev budt velkommen af begge køn, er blevet vraget. Disse mænd var drevet af et totalt ændret sinds pludselige målsætning om at gøre det, som ingen dødelig med kommandomyndighed nogensinde havde været i stand til at beordre eller opnå ved hjælp 40 af overtalelse. Der var ikke behov for nogen gejstlig til fra prædikestolen at formane folk til at drage ud for at kæmpe, når hver mand både hjemme og i udlandet bekendtgjorde løftet for sin nabo om at drage afsted på rejsen, ikke i så meget gennem sin opfordring som gennem sit ek-

---

⁶ Den latinske verden: dvs. Vesteuropa

sempel. Alle var optændt af iver. Dem, der ikke fandt støtte i stor rigdom, mente, at de var i stand til at foretage rejsen, lige så vel som dem, der kunne stille med en stor sum til rejseudgifterne ved at sælge ejendele eller indholdet af store skattekister. [...]

5

[*Radulf af Caen:*]

[...] Med tiden gav hans [Tancreds] forsigtige sjæl ham imidlertid anledning til bekymringer, som også indgød ham frygt. Det syntes ham, at hans militære liv stod i modsætning til Herrens bud. Herren har påbudt, at også den anden kind skulle vendes til, efter at den ene kind var blevet slået. Men et verdsligt liv som kriger tillod ikke en gang, at man skånedes en slægtningens blod. Herren påbød, at det er nødvendigt også at overgive sin kappe til ham, som anmoder om ens kjortel [Matt. 5, 39-40]. I modsætning hertil tvinger det militære livs nødvendigheder en til også at tage resten, når disse to klædningsstykker er taget i bytte. Disse to principper stod i modsætning til hinanden og det undergravede modet hos denne mand fuld af visdom, hvis det i 15 det hele taget tillod ham at sove. Men da pave Urbans beslutning gav syndsforladelse til alle de kristne, som drog ud for at bekæmpe de vantro, var det endelig som om, at den mand, der tidligere havde sovet, blev genvakt, hans styrker blev vækket, hans øjne blev lukket op og hans dristighed blev sat i bevægelse. Som anført ovenfor var hans sjæl før ved en skillevej. Hvilken af 20 de to veje skulle han følge: Evangeliets eller verdens? Hans våbenduelighed kaldte ham tilbage til Kristi tjeneste. Denne dobbelte mulighed for at føre kampen fyldte denne mand med styrke. Så snart målet med at drage ud var sat, blev de nødvendige forberedelser derfor hurtigt gjort. Og denne mand, som fra barndommen havde været vant til at andre forvaltede hans arv, krævede da heller ikke store udgifter. Han forsynede sig med de nødvendige militære våben, heste, 25 muldyr og andre varer af denne slags i tilstrækkelige mængder til sine kampfæller og soldater.

[*Bernard af Clairvaux:*]⁷

30

Ridderen, der over sin sjæl ifører sig troens brystplade på den samme måde, som han over sin krop ifører sig en brystplade af jern, er i sandhed frygtløs og i sikkerhed over for alt. Utvivlsomt frygter han hverken dæmon eller menneske, idet han beskyttes af begge slags rustning. Og en mand, der ønsker døden, kan vel ikke frygte den. Hvad er der i virkeligheden at frygte for en 35 mand, for hvem – om han end er levende eller død – det at leve er Kristus, og for hvem det at dø er en gevinst? Han forbliver i denne verden trofast og villigt for Kristi skyld; men hans største ønske er at blive opløst og at være sammen med Kristus; dette er i virkeligheden bedre. Ryk da frem i sikkerhed, riddere, og driv med uforfærdede sjæle fjenderne af Kristi kors væk, idet I er sikre på, at hverken død eller liv kan adskille jer fra Guds kærlighed i Kristus Jesus, og gentag 40 for jer selv under enhver fare: "Uanset om vi lever eller om vi dør, så er vi Herrens. Hvor herlige er sejrherrene, der vender tilbage fra kamp! Hvor velsignede er de martyrer, der dør i kamp! Glæd dig, modige atlet, hvis du lever og sejrer i Herren, men jubel og fryd dig desto me-

---

⁷ Et længere uddrag af Bernards tanker om korstog og den nye type korsridder, se tekst 188 og 190.

re, hvis du dør og slutter dig til Herren. Livet er faktisk frugtbart og sejr herlig, men ifølge hellig lov er døden bedre end nogen af disse ting. For hvis de, som dør i Herren, er velsignede, hvor meget mere er de, der dø for Herren, så ikke velsignede? [...]

- 5 Det er sikkert, at det ikke er ud fra krigens ulykke, men fra hjertets beskaffenhed, at enten fare eller sejr tildeles den kristne. Hvis årsagen til en kamp er god, kan det onde ikke blive resultatet af kampen, ligesom et formål ikke kan anses for at have været god, hvis årsagen ikke var god, og hvor den rette intention ikke gik forud.

10

[*Chevalier, mult estes guariz:*]

- 15 Riddere, I er i gode hænder nu, da Gud har kaldt på jeres hjælp mod tyrkerne og almoraviderne,⁸ der har gjort ham sådan vanære. De har uretmæssigt bemægtiget sig hans len; vores sorg over dette bør i sandhed være stor, da det var dér, at Gud først blev dyrket og anerkendt som Herren.

[*Omkvæd:*] Enhver, der nu går med Ludvig⁹ behøver ikke at frygte for Helvede, for hans sjæl vil være i Paradis med Vor Herres engle.

20

Edessa er indtaget, som I ved, og de kristne er hårdt ramt på grund af dette; kirkerne er brændt og forladt,¹⁰ Gud ofres ikke længere dér.¹¹ Riddere, fat jeres beslutning, I som er agtede for jeres evner med våben; gør jeres legemer til en gave til Ham, som blev korsfæstet på for jer.

- 25 Følg Ludvigs eksempel – han, der har mere at tabe end jer; han er mere rig og magtfuld end alle andre kronede konger; alligevel har han opgivet pels og hermelin, slotte, byer og fæstninger og vendt sig til Ham, som blev korsfæstet for os.

- 30 Gud gav sit legeme til jøderne, for at Han kunne befri os fra trældom. De sårede Ham fem steder,¹² så Han har udstået lidelse og død. Nu kalder Han på jer, fordi kana'anæerne¹³ og den grusomme Sanguins¹⁴ tropper har brugt mange onde kneb imod Ham, således at tiden er kommet til at tilbagebetale dem for det!

- 35 Gud har tilrettelagt en kappestrid mellem Himmel og Helvede, og derfor beder Han alle sine venner, der er villige til at støtte Hans sag, om ikke at svigte Ham. For Gud Skaberens søn har fastsat en dag til at være i Edessa; der vil synderne – de, der vil kæmpe indædt, og som af kær-

---

⁸ *Almoraviderne*: muslimsk herskerdynasti i Spanien (1086-1147), der stod for en streng ortodoks linje og som fulgte både kristne og jøder.

⁹ Ludvig d.7. af Frankrig, der var en af anførerne af Det Andet Korstog

¹⁰ Om tyrkernes indtagelse og hærgen i Edessa, se tekst 186

¹¹ Dvs. der bliver ikke afholdt gudstjeneste med nadverritualet.

¹² Jesu fem hellige sår - gennemsømningen af begge hænder og fødder, samt gennemboringen af siden med en lanse.

¹³ *Kana'anæerne*: Ifølge Det Gamle Testamente israeliternes fjender i kampen om det forjættede land. Skal jer forstås billedligt som muslimerne.

¹⁴ *Sanguin*: Imad ad-Din Zengi, den muslimske hersker af Mosul, Aleppo og Hama, der erobrede Edessa 1144

lighed til Ham i denne nødens stund vil drage ud og hjælpe Ham – blive frelst og udøse Guds hævn.

5 Lad os drage ud og tage Moses i sin grav på Sinai-bjerget i besiddelse. Lad os tage den [graven] ud af hænderne på saracenerne samt også staven, hvormed han med et enkelt slag åbnede Det Røde Hav og alle hans folk fulgte efter; Faraos forfulgte [dem] og blev dræbt med alle sine mænd.

10 [*Po joie avoir perfite en paradis:*]

For at opnå fuldendt glæde i Paradis
må jeg forlade det land, jeg elsker så meget,
hvor hun, som jeg takker hver dag, bor.

15 Hendes krop er ædel og livlig, hendes ansigt frisk og dejligt,
og mit sande hjerte overgiver alt til hende.
Men min krop må tage afsked med hende,
for jeg drager til det sted, hvor Gud led døden
for at løskøbe os på en fredag.

20 Søde elskede, jeg har stor sorg i mit hjerte
nu, da jeg omsider må forlade dig,
med hvem jeg har fundet så meget godt, sådan ømhed,
glæde og munterhed, der bedårer mig.
25 Men Skæbnens magt har tvunget mig
til at bytte min glæde med hjertekval og sorg,
som jeg vil føle for dig i mange nætter og mange dage.
Således vil jeg drage afsted for at tjene min skaber.

30 Ikke mere end et barn kan udholde sult –
og ingen kan tugte det for at græde af den grund –
tror jeg, at jeg kan holde mig væk
fra dig, hvem jeg er vant til at kysse og omfavne,
ej heller besidder jeg en sådan evne til afholdenhed.
35 Hundrede gange i løbet af natten vil jeg huske din skønhed.
Det gav mig en sådan fornøjelse at holde om din krop!
Da jeg ikke længere kan det, vil jeg dø af begær.

Gode Herre Gud, hvis jeg for Dig
40 forlader det land, hvor hun er, som jeg elsker således,
giv os i himlen evig glæde,
min kærlighed og mig, gennem Din nåde,
og skænk hende styrke til at elske mig,
så hun ikke vil glemme mig under mit lange fravær,

for jeg elsker hende mere end noget andet i verden
og hun bedrøver mig, så mit hjerte brister.

Smukke Isabel, jeg overgiver dig til Guds vilje.

- 5 Jeg kan ikke forblive hos dig længere.
Til hedningenes land, til det ikke-troende folk
må jeg drage for Guds kærlighed.
Jeg drager dertil med den gode hensigt at redde min sjæl.
Men husk vel, fagre og ædle elskede,
10 at hvis nogen nogensinde døde af trofast kærlig,
så tror jeg ikke, at jeg end ville overleve så langt som til havnen.

For ligesom blomsten udspringer fra grenen,
således udspringer fra dig stor sorg, der piner mig.

- 15 Men hvis jeg vender tilbage, sværger jeg ved relikvierne,
vil det være for at tjene og ære dig.
Jeg synger af trofast kærlighed, hvori mine tanker ligger,
ej jeg ønsker, mit hjerte skal fortryde den.
Men jeg ønsker at fortælle min herre af Gisors,¹⁵
20 at det er hæderligt at elske trofast.

25

[*Jean de Joinville:*]

- 30 Under påsken i nådens år 1248 tilkaldte jeg mine mænd, og alle, der holdt len fra mig, til Joinville. [...] Hele denne uge festede og dansede vi, og min bror, herren af Vaucouleurs, og de andre rige mænd, som var der, afholdt fester om mandagen, tirsdagen, onsdagen og torsdagen.

- Om fredagen sagde jeg til dem: "Mine herrer, jeg drager over havet, og jeg ved ikke, om jeg nogensinde vender tilbage. Træd nu frem. Hvis jeg har gjort jer nogen form for uret, vil jeg gøre det godt igen, ligesom jeg har været vant til at gøre, idet jeg efter tur tager mig af dem, som har
35 noget krav at fremsætte imod mig eller mit folk." Således tog jeg mig af enhver i overensstemmelse med de skøn, som mændene på min jord fremsatte. Og for, at jeg ikke skulle påvirke deres drøftelse, trak jeg mig tilbage fra rådet, og indvilligede uden indsigelse i det, som de anbefalede.

- Da jeg ikke ønskede at drage afsted med nogen mønt på mig, der var erhvervet uretmæssigt,
40 drog jeg til Metz i Lorraine og pantsatte størstedelen af min jord. Og I skal vide, at den dag, jeg forlod vores land for at drage til Det Hellige Land, erholdt jeg ikke mere end tusind livres årligt fra min jord, for min fru moder var stadig i live. Og alligevel drog jeg afsted, idet jeg tog ni rid-

---

¹⁵ *Gisors*: slot og område i det nordlige Frankrig. Digteren sigter sandsynligvis til sin lensherre.

dere med mig og var den første af tre ridderlige bannerherrer. Og jeg gør jer opmærksom på disse ting, så I kan forstå, at hvis Gud, som endnu aldrig har svigtet mig, ikke var kommet mig til undsætning, ville jeg næppe have kunnet ernæret mig selv i så lang tid som seks år, hvor jeg forblev i Det Hellige Land. [...]

5

Den dag, jeg forlod Joinville, sendte jeg bud til abbeden i Cheminon, som blev anset for at være en af de mest værdige i de hvide munkes orden.¹⁶ [...] Denne abbed i Cheminon gav mig mit tørklæde og min pilgrimsstav, og så drog jeg bort fra Joinville til fods, barfodet, i min kofte – for ikke at betræde slottet igen før min tilbagevenden. Og således drog jeg til Blécourt og Saint-Urbain og andre steder deromkring, hvor der er hellige relikvier. Og aldrig, mens jeg gik til Blécourt og Saint-Urbain, vendte jeg mine øjne mod Joinville af frygt for, at mit hjerte skulle smelte inden i mig ved tanken om det smukke slot, jeg efterlod, og mine to børn.

10

15 [Geoffrey Chaucer:]

Og med en ridder vil jeg først begynde. Der var en ridder – og det en meget udmærket ridder, som elskede ridderlighed, sandhed og ære, frihed og høflighed, lige fra den tid, han først begyndte at ride ud. Han havde udmærket sig på sin lensherres krigstogter. Og desuden var han mere end nogen anden redet ud på krigstogter, både i kristenheden og i de vantros land, og altid blev han æret for sin tapperhed. I Alexandria var han med, da byen blev erobret¹⁷. Mange gange havde han siddet til bords på ærespladsen frem for alle andre nationer i Preussen. I Litauen og i Rusland havde han redet mere end nogen kristenmand af hans stand. I Granada¹⁸ og i Algeciras havde han været, og han havde plyndret Banamarin.¹⁹ Ved Ayas²⁰ var han og ved Attalia,²¹ da de blev erobret; og i det Store Hav²² havde han deltaget i mangt et ædelt togt. Han havde været med i femten grusomme slag og kæmpet for vor tro ved Tlemcen²³ i tvekamp tre gange og hver gang havde han dræbt sin modstander. Denne samme udmærkede ridder havde også engang sammen med herren til Palatien²⁴ kæmpet mod en anden vantro i Tyrkiet; og altid blev han fremhævet frem for alle andre. Skønt han var tapper, var han dog også klog i sin adfærd og beskeden som en jomfru. Han brugte aldrig bondske udtryk i sit liv, uanset hvad der skete. Han var en sand og fuldkommen ædel ridder. Om hans udstyr kan jeg fortælle, at han havde gode heste, men han var ikke fornemt klædt. Hans korte tykke frakke var helt plettet af hans rustning. For han var lige kommet fra sin færd, og drog afsted igen for at påtage sig sin pilgrimspligt. Med ham var hans søn, en ung væbner.

35

---

¹⁶ Cistercienserne

¹⁷ Alexandria blev erobret i et korstog i 1365, men opgivet umiddelbart efter

¹⁸ I Sydspanien, hvor maurerne herskede

¹⁹ I Nordafrika havde korsfarere i 1344 plyndret Algeciras

²⁰ En by i Armenien forsøgt erobret af korsfarere i 1367

²¹ By ved kysten af Lilleasien erobret af korsfarere i 1352

²² Middelhavet

²³ I det vestlige Algeriet

²⁴ Ved Milet på den græske del af Lilleasien

SKØDER OG TESTAMENTER:

[Skøde fra Robert af Flandern, 1096:]

5

[I sproglige vendinger, der minder om pave Urban d.2.'s formuleringer i korstogstalen i 1095, skrev ridderen Robert af Flandern i et skøde til et lokalt kloster om sit motiv for at drage ud på det første korstog, at han var:] i færd med, at drage mod Jerusalem for at befri Guds kirke, som længe har været trådt under fode af barbariske nationer. [...]

10

[Skøde fra Godfred af Boullion og Balduin af Boulogne, 1096:]

15

[Ridderne Godfred af Boullion og hans broder Balduin af Boulogne udstedte et skøde til deres mor, som skulle træde i kraft, hvis de ikke vendte tilbage fra det første korstog. Ifølge skødet var Godfred af Boullion og Balduin af Boulogne ved at] forberede sig til kampen for Gud i Jerusalem.

[Skøde fra biskoppen i Cahors, 1096:]

20

[Biskoppen Gerald af Cahors i Languedoc skrev i et skøde om ridderen Raymond af St. Gilles, at han var draget ud:] på pilgrimsrejse for at føre krig mod fremmede folk og besejre barbariske nationer, for at Den Hellige By Jerusalem ikke længere skal holdes fangen og Vor Herre Jesu Kristi Hellige Grav ikke længere skal besudles.

25

[Uddrag af skøde for adelsmanden Stefan af Blois til klostret Marmoutier, 1096:]

30

[Stefan af Blois] ønskede snarligt at drage mod Jerusalem sammen med hæren af kristne, som gik imod de vantro. [...] [Stefan af Blois søgte at afslutte retsstridighed om jord og gav en skov til klostret før afrejsen på det første korstog -] [...] så at Gud, ved St. Martin og hans munkes forbøn for mig, måtte tilgive mig for alt, hvad jeg måtte have gjort af uret, og lede mig på rejsen ud af mit hjemland og bringe mig rask og sikkert tilbage og passe på min kone Adele og vore børn.

35

[Skøde for ridderen Stefan af Neublens til Cluny-klostret, 1096:]

40

[I skødet forklarer Stefan af Neublens:] Da den vej, vi betræder, er kroget [uærlig], især for dem af os, der bærende verdsligt tøj er delagtige i lægfolkenes ridderskab, så er det passende, at vi skal forsøge at vende tilbage til det fædreland, hvorfra vi som landsforviste på grund af vores første forældres synder – og efter hvilket vi sukker [i længsel] – ved at gøre det gode, vi kan. [...] Idet jeg, Stefan af Neublens, tager mine mange synder betragtning og vor Herre Jesu Kristi fromhed, blidhed og nåde, som blev fattig for vor skyld, selvom Han var rig, har jeg besluttet, at

5 give Ham noget af alt det tilbage, som Han frit har givet mig, selvom jeg er uværdig. Jeg besluttede derfor, at drage mod Jerusalem, hvor Gud blev menneske og blev set og holdt menneskers selskab og at 'gå til Hans bolig for at kaste mig ned for Hans fodskammel' [Salmernes Bog 132,7]. [...] [*Stefan af Neublans sælger jord og frafalder krav jord, som han havde haft en retsstrid om med det lokale kloster.*] Og selvom jeg har gjort dette [opgivet krav på jord] særligt for min sjæls frelse, så har jeg modtaget [...] 50 solidi²⁵ og to af de bedste mulddyr.

10 [*Uddrag af skøde for ridderen Bernard Morel, 1096:*]

10 [*Ridderen Bernard Morel ønskede at drage afsted på det første korstog og lejede derfor noget land ud til nonneklostret i Marcigny for at skaffe sig penge til rejsen og opholdet i Det Hellige Land. Bernard Morel lånte altså land ud til nonnerne –] [...] På den betingelse, at mens han forblev i Jerusalem, hvortil han ønskede at drage ud, skulle nonnerne i Marcigny tage halvdelen af jordejendommens frugter som deres egne og de skulle lægge den anden halvdel til side og de skulle aflægge regnskab over denne halvdels værdi, således at han kunne modtage sin del, hvis han vendte hjem igen. [...]*

20 [*Uddrag af dokument, 1096:*]

25 [*Den tyske ridder Wolfkers af Kuffern vil drage til Jerusalem, fordi] han ønskede at efterfølge evangeliets bud til "den, der ønsker at følge mig".²⁶ [...] [For at drage på korstog solgte Wolfker af Kuffern jord til det lokale kloster,] fordi han ikke havde råd til omkostningerne.*

30 [*Skøde fra Cluny-klostret, 1096:*]

30 [...] Bernard af Veredun [drog til Jerusalem] opildnet at det forbillede, som blev sat af dem, som ønskede at frelse deres sjæle [...] for at gøre bod og opnå syndsforladelse. [...]

35 [*Uddrag af dokument, 1096:*]

40 [*Ridderen Achard af Montmerle fra Burgund forklarer, at han bortforpagtede værdifuldt land til klostret i Cluny, fordi] jeg fuldt bevæbnet ønsker at tilslutte mig de kristne folks store felttog til Jerusalem for at kæmpe for Gud mod de vantro og saracenerne.*

---

²⁵ En møntfod

²⁶ Henvi sning til Matthæus evangeliet 16,24: "Da sagde Jesus til sine disciple: 'Hvis nogen vil følge efter mig, skal han fornægte sig selv og tage sit kors op og følge mig.'"

[Skøde for en fader og hans søn til klostret Sauxillanges, 1096:]

5 [Roger af St. Germanus og hans søn Robert planlagde at drage mod Jerusalem og donerede jord til klostret i til gengæld for et muldyr. Som forklaring på deres færd lyder det:] Ikke længe efter den tid, hvor den barbariske forfølgelse rejste sig for at ødelægge den østlige kirkes frihed, blev en opfordring udsendt af paven, for at hele de vestlige folks tro og styrke skulle haste afsted for at hjælpe den ødelagte religion.

10 [Skøde fra Touraine, 1096:]

[I et skøde skrevet i Touraine for den kastilianske ridder Niveló af Fréteval, nævner skriveren:] Jerusalem, som indtil videre har været trælbundet med sine børn. [...] [Niveló af Fréteval giver afkald på et retskrav på jord overfor det lokale kloster, og lader sig beskrive som en ridder] opdraget af ædel byrd, hvilket skaber en uædel karakter hos mange mennesker. [...] [Han tilstår] den undertrykkende opførsel, som stammer fra en dårlig vane givet mig videre ikke i henhold til nogen gammel ret, men af min fader, en lille mand, som behandlede de fattige dårligt med denne undertrykkelse. Derefter havde jeg hele tiden fastholdt det på en forfærdelig tyrannisk måde.

20

[Skøde for ridderne af borgen Mezenc til klostret St. Chaffre du Monastier, 1096:]

25 [Klostret St. Chaffre du Monastier (eller Sankt Theofrid) var opkaldt efter en munk, der var blevet myrdet af muslimer i år 732 i forbindelse med et muslimsk plyndringstogt ind i Sydfrankrig. Ridderne over borgen Mezenc, der lå i samme område, havde haft en retsstrid om jord med dette kloster. Munkene kritiserede i skødet herunder ridderne for at plyndre:] de fattige i vore landsbyer,²⁷ idet de [ridderne] tog alt, hvad der tilhørte dem helt ned til det sidste stykke brød, som man siger. [...] Nu er nogle af dem draget afsted på rejsen mod Jerusalem for at bekæmpe barbarerne, og de – og de andre riddere i borgen – har nu lovet ikke i fremtiden at gøre krav på nogen dårlig praksis [i form af at plyndre fæstebønder for at finansiere korstogsrejsen] overfor de mænd, som lever på gårdene og klostrets landsbyer, hverken i form af krav om pakdyr, eller krav om logi eller mad, ej heller i form af okser enten for at pløje eller bære byrder eller i nogen anden form for sædvane, men de har alle svoret en ed ved det hellige alter overfor abbeden om, 35 at de ikke vil gøre flere af den slags krav gældende.²⁸ [...] Biskoppen af Le Puy blev bedt om at give dem syndsforladelse for deres forbrydelse. Han undrede sig over deres brutalitet, men han gav dem syndsforladelse for den forbrydelse, som de havde begået, fordi de havde travlt med at slutte sig til ekspeditionen mod Jerusalem og fordi de lovede bod og bedring. [...] [Ridderne i Mezenc fik til gengæld for dette løfte 840 solidi, en mark sølv, to heste og et muldyr.]

40

²⁷ Pengenød synes at have fået nogle riddere til at fare hårdt frem mod deres fæstebønder for at skaffe midler til rejsen.

²⁸ Ridderne i Mezenc fik til gengæld for dette løfte 840 solidi, en mark sølv, to heste og et muldyr.

[Skøde fra Skt. Benignus kloster ved Dijon, 1100:]

5 [...] Da en umådelig stor mængde af mænd drog afsted med brændende kærlighed og lidenskab, efter at den hellige stad Jerusalem var blevet erobret af de kristne, da besluttede en god ridder [optimus miles] ved navn Milo [...], opildnet af den guddommelige ild for at gøre gode gerninger, at han ville gennemføre denne pilgrimsrejse, som han længe havde ønsket. [...]

10 [Skøde for ridderen William af Auvergues til klostret Skt. Andreas i Clermont, ca. 1100:]

[...] Hvis det skulle ske at vi dør i krigen mod saracenerne, eller på anden vis omkommer uden for kongeriget Frankrig og hans hertugdømme, så ønsker vi og pålægger hermed abbeden og hans menighed at søge vores lig og bringe det tilbage til vores kirke.

15

[Skøde af Odo af Burgund til St. Benignus Kloster ved Dijon i 1101:]

20 [Odo forklarer, at han var draget ud] på rejsen mod Jerusalem som en bodshandling for mine synder [...] fordi den guddommelige nåde inspirerede mig til det og pga. mine enormt mange synder, således at jeg skulle drage mod Vor Frelses Gravkirke, for at denne opvisning af min tro måtte blive godt modtaget af Gud. Jeg besluttede fornuftigvis, at jeg måtte påbegynde denne rejse efter at have sluttet fred med alle mænd og i særlig grad med Guds tjenere.

25 [Uddrag af skøde for ridderen Berald Silvain, 1101:]

30 [I 1101 ønskede ridderen Berald Silvain at drage på korstog mod Jerusalem og for at skaffe penge til rejsen, solgte han nu nogle møller til klostret St. Jean d'Angély for 60 Solidi:] Da Berald ønskede at drage mod Jerusalem, bad han abbeden om at give ham – udover de fyrre og tyve solidi, han allerede havde – tolv sølv mark og et mulddyr og nogle ræveskind. [...] Dette gjorde abbeden. For han gav ham tolv sølvmark, som hver var værd halvtreds solidi, og et mulddyr, som var 200 solidi værd, og ræveskind til en værdi af fem og fyrre solidi.

35 [Uddrag af skøde for ridderen Hugh af Rougement:]

40 [Hugh af Rougement gav i starten af 1100-tallet nogle tiendeindtægter til klostret Molesme –] [...] da han ønskede at blive en jerosolimitanus,²⁹ men var usikker på, om han ville vende tilbage.

[Testamente for Arnold Seschaves til Skt. Peters kirke ved Angoulême, 1147:]

---

²⁹ Jerosolimitanus: en pilgrimsrejsende til Jerusalem. Her en korsfarer til Jerusalem.

[Arnold Seschaves donerede jord til Skt. Peters kirke ved Angouleme] [...] da han var i færd med at drage ud mod Jerusalem og havde taget korset. [...] Jeg Arnold Seschves – idet jeg var bekymret for min og mine forældres sjæls frelse og opmærksom på, at på Den Yderste Dag, når vor Herre Jesus Kristus kommer og alle mænd må rejse sig med deres kroppe og være klar til at stå til regnskab for deres gerninger, og at de, som gjorde gode gerninger, vil gå til det evige liv, mens de, som gjorde onde gerninger, vil gå til den evige ild, [og bekymret] for om min herre, den velsignede Skt. Peter, som Gud gav magt til at løse og binde og nøglerne til det himmelske kongerige, vil nedlade sig til at åbne dørene for det himmelske kongerige for mig selv og min fader og min moder og andre forfædre i min familie – da gav jeg ham [Skt. Peter] min jord ved La Groux.

J. M. Rosenløv & M. Pihl: *Korstogene – Islams ekspansion og kristen modoffensiv* (2014)

15 Godfred Malaterra *De Rebus Gestis Rogerii Calabriae et Siciliae Comitis et Roberti Guiscardi Ducis fratris eius*, oversat af M. Pihl efter Graham A. Loud: *The Deeds of Count Roger of Calabria & Sicily & of Duke Robert Guiscard his brother* (2005). Ekkehard af Aurach, *Hierosolymita*, oversat af J. Rosenløv efter J. H. Robinson (red.): *Readings in European History*, vol. I, Boston (1904), s.316f. samt *Ausgewählte Quellen zur deutschen Geschichte des Mittelalters, Freiherr vom Stein - Gedächtnisausgabe*, bnd. XV, udg. Rudolf Buchner, Darmstadt, 1972. Guibert af Nogent, oversat af J. Rosenløv efter L. & J. Riley-Smith: *The Crusades. Idea and Reality*, London (1981), s.55f. *Gesta Tancredi*, oversat af M. Pihl efter B. S. Bachrach & D. S. Bachrach: *The Gesta Tancredi of Ralph of Caen – A History of the Normans on the First Crusade*, London (2005) s. 22. Bernard af Clairvaux, *De laude novae militia*, oversat af J. Rosenløv efter L. & J. Riley-Smith *op. cit.* s.102f. *Chevalier, mult estes guariz: Les chansons de croisade avec leurs melodies*, red. J. Bediér & P. Aubury, Paris (1909) s.8-11, oversat af J. Rosenløv efter oversættelse af M. Routledge hos J. P. Phillips: *The Second Crusade. Extending the Frontiers of Christendom* (2007) s.283f. *Por joie avoir perfite en paradis*, Bediér & Aubury s. 283f, oversat af J. Rosenløv efter L. & J. Riley-Smith s. 157f. Jean de Joinville, oversat af J. Rosenløv efter F. Marzials: *Memoirs of the Crusades*, London (1908) s.163f., 166.

20 Geoffrey Chaucer, oversat af M. Pihl efter Walter W. Skeats udgave af *Canterbury Tales*, London 1912. Skøder og retsdokumenter: Oversat af M. Pihl og J. Rosenløv efter J. Riley-Smith: *The First Crusaders*, Cambridge (1998) s.61-63, 72, 114-121; W. J. Perkins: *Crusading Spirituality in the Holy Land and Iberia ca. 1095-1187*, Woodbridge (2008) s.42; J. Riley-Smith: *The First Crusade and the idea of crusading*. London ([1986] 2003), s.126f.; G. Constable: "Medieval Charters as a Source for the History of the Crusades", i: T. F. Madden (red.): *The Crusades – The Essential Readings*, Blackwell 2002, s. 134-136, 143, 148, 150; J. Riley-Smith: "Early Crusades to the East and the Costs of Crusading, 1095-1130", i: *The Crusades – The essential Readings*", s. 155-171.; G. Constable: *Crusaders and Crusading in the Twelfth Century*, Farnham (2008) s.185.